

1. ПОСВЯЧЕННЯ

Вежа, якої тут не мало бути, встромилася в землю там, де чорний ялиновий ліс поступався трясовині, очеретам і покрученим вітром деревам на болотистих низинах. За цими низинами й природними протоками починався океан, а трохи далі на березі височився покинутий маяк. Увесь цей край десятиліттями стояв пустою з причин, які нелегко пояснити. Наша експедиція першою після більш ніж дворічної перерви входила в Нуль-зону; більшість спорядження наших попередників уже зотліла, а намети й навіси перетворилися на лахміття. Споглядаючи цей незворушний краєвид, я не вірила, що хтось із нас міг угледіти в ньому небезпеку.

Нас було четверо: біологиня, антропологиня, психологиня і топографиня. Я біологиня. Цього разу — всі жінки; нас обрали згідно зі складним набором змінних, яким керувалися при відправленні експедицій. Психологиня, найстарша з нас, була керівницею експедиції. Вона ввела нас в гіпнотичний транс задля певності, що ми зберігатимемо спокій при перетинанні межі. За чотири дні важкого переходу ми здолали відстань від межі до узбережжя.

Наше завдання просте: продовжувати урядове дослідження загадкової Нуль-зони, повільно просуваючись далі від базового табору.

Експедиція могла тривати дні, місяці, навіть роки, залежно від різних умов і впливів. Ми мали припасів на шість місяців, крім того, ще на два роки припасів вже зберігалось в базовому таборі. Нас також запевнили, що за потреби буде безпечно їсти власноруч вирощене або добуте. Весь наш харч був копчений, консервований чи пакетований. Найбільш чудернацьким нашим спорядженням були вимірювальні прилади, привішені на поясі кожної з нас: маленькі прямокутники з чорного металу із засклеєним отвором у середині. Якщо отвір засвітиться червоним, ми матимемо

тридцять хвилин, щоб дістатися «безпечного місця». Нам не казали, що саме прилад вимірює та чому ми повинні боятися червоного світла. Після перших кількох годин я настільки при звичаїлася до цього приладу, що більше навіть не дивилася на нього. Нам заборонили брати годинники й компаси. Діставшись табору, ми заходилися ставити намети й замінити ушкоджене спорядження принесеним із собою. Ми збиралися перебудувати навіси згодом, шойно впевнімося, що Нуль-зона не впливає на нас. Учасники останньої експедиції зрештою просто зникли, один по одному. Згодом вони повернулися до своїх сімей, тож точно кажучи, вони не зовсім зникли. Вони усього лише зникли з Нуль-зони і з невідомих причин виникли знову у світі за межею. Вони не могли описати подробиць цієї подорожі. *Переміщення* відбувалося упродовж вісімнадцяти місяців, і попередні експедиції з таким не стикалися. Але й інші явища могли призвести до «передчасного припинення експедиції», як висловилося наше начальство, тож слід було перевірити нашу стійкість до впливу Нуль-зони.

Ми також мали при звичаїтися до середовища. У лісі біля табору могли водитися чорні ведмеді або койоти. Можна було почути раптове «кра» і задивившись, як нічний бугайчик злітає з гілки дерева, необачно наступити на отруйну змію, яких тут водилося щонайменше шість різновидів. Величезні водні рептилії ховалися в баках й потічках, тож ми намагалися глибоко не забідати при заборі проб води. Втім, ці особливості екосистеми не турбували жодну з нас, а от інші деталі дійсно могли засмутити. Дуже давно тут були поселення, і ми натикалися на примарні знаки людського життя: зогнілі халупи з проваленими червоними дахами, заіржавілі залізничні колеса, які по букси вгрузли в багно, і ледь видимі обриси того, що було мазанками для худоби, а нині перетворилося на суміш із шарів глею і глиці.

Але набагато гіршим був глухий, несамовитий стогін у присмерку. Вітер з моря та дивна нерухомість навколо притлумили нашу здатність визначати напрямок, тож здавалося, що звук просочував чорну воду, з якої стриміли водні кипариси. Вода була така темна, що ми бачили в ній свої обличчя. Рівна, мов скло, вона ніколи не брижилася і відбивала борода сірого моху, який душив кипариси. Все, що ви могли побачити в напрямку океану, — чорна вода, сірі стовбури водяних кипарисів і незмінні, не порушні дошові потоки моху. Все, що могли почути, — глухий стогін. Ці враження не зрозуміти тому, хто там не був. Цієї краси також не зрозуміти; коли ви бачите красу в спустошенні, це змінює щось всередині вас. Спустошення намагається вами завладіти.

Я зазначала, що ми знайшли вежу в місці, де ліс почав заболочуватися і перетворився на солончак. Це сталося на четвертий день після того, як ми дісталися базового табору. За цей час ми майже зорієнтувались. Ми не сподівалися нічого тут знайти, спираючись на принесені нами карти й поплямовані водою, запорошені тирсою документи, залишені попередниками. Але ось він, круглий блок сіруватого каменю, схожий на суміш цементу й ракушняку: оточений китицями жорсткої трави, наполовину схований під опалим мохом ліворуч від стежки. Цей блок був до двадцяти метрів у діаметрі й на двадцять сантиметрів піднімався над землею. Жодних карбувань чи написів на ньому, з яких можна було б дізнатися про його призначення чи виробників. Квадратний отвір на поверхні, спрямований чітко на північ, відкривав сходи, які спіралью спускалися у пійтму. Вхід затуляли сіті бананових павуків і уламки гілок, знизу віяв холодний протяг.

Попервах тільки я бачила в ньому вежу. Я не знаю, чому слово «вежа» сплигло в мені, не зважаючи на те, що вона була в землі. Я так само могла б вирішити, що це бункер або засипана будівля. Але щойно побачивши сходи, я згадала маяк на узбережжі й пережила раптове видіння останньої експедиції — як вони зникають, один по одному, і дещо згодом земля зрушується, рівномірно і планомірно, тільки маяк залишається стояти, де стояв, а його підземна частина переноситься далі на суходіл — я побачила це в численних яскравих подробицях. Ми стояли всі разом, і я завважила, що це була моя перша ірраціональна думка, відколи ми дісталися місця.

— Це неможливо, — сказала топографиня, утупившись у карти.

Густа післяобідня тінь огорнула її прохолодною пійтмою, тож слова прозвучали тривожніше, ніж за інших обставин. Сонце вказувало нам, що скоро доведеться ввімкнути ліхтарики для дослідження неможливого, хоча я б залюбки робила це в повній темряві.

— Але ж воно є, — відповіла я. — Хіба що відбувається масова галюцинація.

— Цей зразок архітектури важко ідентифікувати, — сказала антропологиня, — матеріали неоднозначні, вказують на місцеве походження, але не обов'язково на місцеву конструкцію. Поки не зайдемо всередину, ми не дізнаємося, первісна вона чи сучасна, чи щось середнє. В кожному разі, я б не хотіла вгадувати її вік.

Ми не мали можливості повідомити начальство про це відкриття. Правилем експедиції до Нуль-зони була відсутність зовнішніх контактів через побоювання незворотних забруднень. Ми також взяли із собою

мало речей, які відповідали сучасному рівню технології. Ми не мали мобільних телефонів, комп'ютерів, відеокамер, жодних складних вимірювальних приладів, крім цих дивних чорних коробочок, підвішених до наших ременів. Для наших фотоапаратів потрібна була фотолабораторія. Особливо через відсутність мобільних телефонів справжній світ здався недосяжним, але я завжди вважала за краще обходитися без них. Нас озброїли ножами, а ще дали замкнутий контейнер зі старими пістолетами й один автомат — останній був вимушеною поступкою сучасним стандартам безпеки.

Передбачалося, що ми просто будемо вести записи, такі як цей, в журналах, таких як цей: легких, але майже незнищених, з водостійким папером, м'якою чорно-білою обкладинкою, голубим лінуванням для записів і червоною лінією зліва, щоб робити нотатки на полях. Ці журнали мали повернутися з нами — або їх мала знайти наступна експедиція. Нас попередили, що ми мусимо з максимальною точністю описувати ситуацію, щоб наші записи міг зрозуміти будь-хто, не знайомий з Нуль-зоною. Нам також наказали не розповідати про свої записи одна одній: начальство вважало, що узагальнення інформації зашкодить об'єктивності наших спостережень. Але з досвіду я знала, наскільки безнадійні ці перестороги, ці спроби уникнути стандартних помилок. Ніщо живе не здатне бути по-справжньому об'єктивним, навіть у вакуумі, навіть якщо розум його одержимий лише саможертвовною жагою істини.

— Мене збуджує ця знахідка, — вигукнула психологиня, перш ніж ми почали подальше обговорення вежі, — вас теж?

Раніше вона не ставила цього запитання. Впродовж тренувань вона частіше запитувала щось типу: «Наскільки спокійні, на вашу думку, ви будете в небезпечній ситуації?» Пригадую, що й тоді я сприймала її як акторку, що погано грала свою роль. Зараз це видавалося більш очевидним, ніби керування нами її напружувало.

— Справді, збуджує... Як неочікувано, — відповіла я, намагаючись не кпинити, але трохи не впоралась. Було дивно, що тривога в мені наростає, адже в моїй уяві, в моїх думках в цій знахідці не було нічого незвичайного. Перед тим як перетнути межу, я багато чого прокрутила у своїй голові: покинуті міста, дивні тварини, а одного разу в хворобливому маренні мені привиділось величезне чудовисько, що постало із хвиль і напало на наш табір.

Тим часом топографиня тільки стелула плечима й не відповіла на питання психологині. Антропологиня кивнула ніби на згоду зі мною. Вхід